

PARTICULARITĂȚILE TEHNOLOGIILOR INFORMAȚIONALE CONTABILE ÎN CONTEXTUL AUDITULUI SITUAȚIILOR FINANCIARE

PARTICULARITIES OF ACCOUNTING INFORMATION TECHNOLOGIES IN THE CONTEXT OF THE AUDIT OF FINANCIAL STATEMENTS

Autor: **Violeta DABIJA**

e-mail: violetadabija99@gmail.com

Coordonator științific: **Anatolie IACHIMOVSCI, conf. univ., dr.**
Academia de Studii Economice a Moldovei

***Abstract.** The reliability of the accounting information of a public interest entity, synthesized using computer applications in the financial statements, is validated by an independent professional, who usually holds the status of auditor. Under current conditions, the audit is not limited to traditionally performed audits, but performs audits ranging in scope from assurance to related services, such as accounting information technology audits.*

Key words: financial audit, accounting information technologies, automated environment, authenticity of financial statements, application control, audit evidence.

JEL : M42

Introducere

Fiabilitatea informațiilor contabile ale unei entități de interes public, sintetizate cu ajutorul aplicațiilor computerizate în situațiile financiare, este validată de către un profesionist independent, care de obicei deține calificarea de auditor. În condițiile actuale, auditul nu se limitează doar la verificările realizate tradițional, ci efectuează verificări a căror amploare variază de la misiune de asigurare la cele legate de servicii conexe, cum ar auditul tehnologiilor informaționale contabile.

Metode de cercetare

Baza metodologică și teoretico – științific al cercetării reprezintă metoda universală de cunoaștere a materiei, fenomenelor, proceselor – metoda dialectică (analiza, sinteza, inducția, deducția), precum și metodele specifice disciplinelor economice – observarea, compararea, selectarea, gruparea, raționamentul.

Lucrarea în cauză se înscrie într-o cercetare de referință în domeniu, ce poate fi aplicată în derularea și exercitarea testelor substanțiale și de evaluare a controlului intern, prin propunerile de prezentare a diferitelor lucrări și documente de audit.

Conținutul de bază

Scopul primordial al unei misiuni de audit a tehnologiilor informaționale computerizate constă în examinarea avantajelor și dezavantajelor aplicațiilor pentru a stabili nivelul de asigurare a elaborării și implementării adecvate a tehnicilor contabile, precum și a integrității programelor, fișierelor de date și operațiunilor computerizate.

Potrivit ISA 315 „Identificarea și evaluarea riscurilor de denaturare semnificativă prin înțelegerea entității și a mediului său” (paragraful 18) auditorul trebuie să studieze și respectiv să realizeze o testare a sistemelor tehnologice de sistematizare a informației prin care tranzacțiile entității sunt inițiate, înregistrate, procesate, corectate după caz, transpuse în registrul general și raportate în situațiile financiare. Totodată, în conformitate cu prevederile acestui standard auditorul trebuie să obțină o înțelegere a modului în care entitatea a răspuns la riscurile aferente sectorului informatic, această analiză va furniza punctele “sensibile” ale sistemului informațional.

Principalele tehnologii informaționale actuale utilizate la ținerea contabilității în R.Moldova:

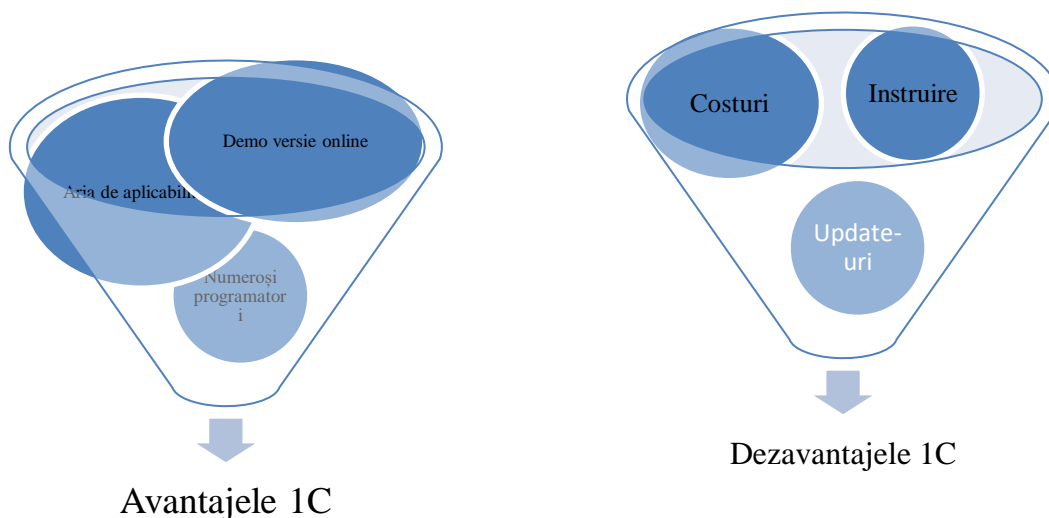
- 1C – un program aplicat de multe companii din R.Moldova;
- Elemento – un program elaborat de compania de contabilitate Ducont;
- Universal Accounting - program ce oferă multe posibilități utilizatorului.

Tablul 1. Programele de contabilitate actuale

Programul	Aria de aplicabilitate	Costuri	Consultanță și update-urile
<i>1C - Contabilitate</i>	Începând cu întreprinderile mici până la holding-uri și corporații	Începe de la 6000 lei standart	Circa 480lei/lună
<i>Elemento</i>	Entități mici și mijlocii	Contractat de la 200 lei/lună	Linie de consultanță online direct din program
<i>Universal Accounting</i>	Companii mari și mijlocii	De la 3000 EUR	Programatori specializați în domeniul dat

Sursa: Elaborat în baza publicației „Programe de contabilitate din R. Moldova” [5]

Programul 1C este destinat evidenței contabile a diverselor entități. Este frecvent întâlnit la entități mici, mijlocii și mari.

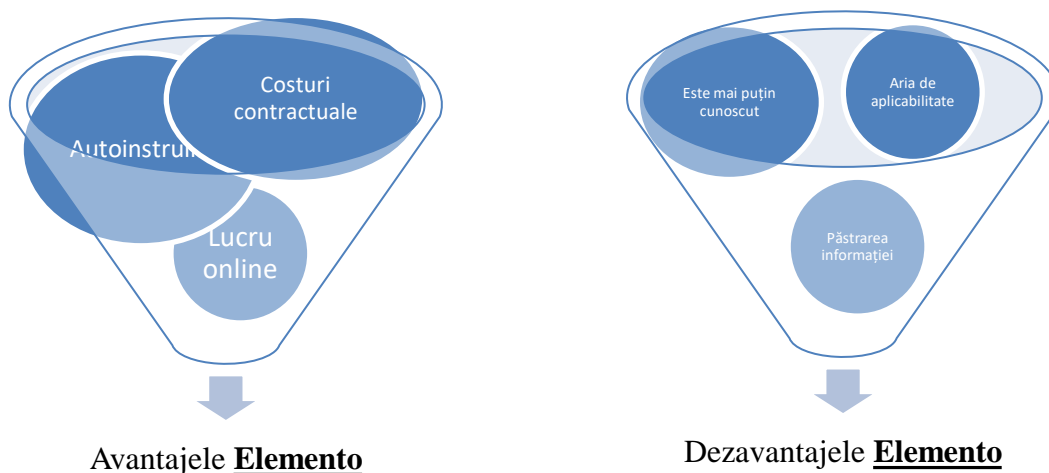
Figura 1. Avantajele și dezavantajele programei automatizate de contabilitate 1C

Avantajele 1C: diversitatea mare a companiilor care țin evidența contabilă; numeroși specialiști/programatori; demoversia.

Dezavantajele 1C: costuri relativ semnificative de întreținere; necesitatea instruirii utilizatorilor; configurare complexă.

Elemento – reprezintă un program pentru contabilitate utilizat din a. 2016. Acest program este elaborat de compania de contabilitate Ducont. *Avantajele Elemento:* prețul programului poate fi contractat de la 200 lei/lună; informațiile sunt păstrate în cloud și se lucrează online; update-urile se fac automat și gratis. *Dezavantajele Elemento:* este puțin cunoscut fiind utilizat din a. 2016; aria de aplicabilitate fiind mai modestă comparativ cu alte programe.

Pentru utilizarea acestui program nu este nevoie de instruire, deoarece este intuitiv și ghidează pas cu pas, iar în cazul în care apar neclarități utilizatorul poate beneficia de o linie de consultanță online direct din program și absolut gratuit.

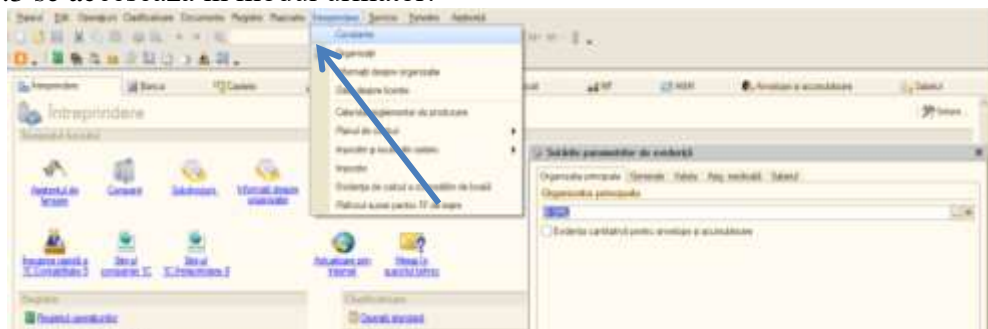

Figura 2. Avantajele și dezavantajele programei automatizate de contabilitate Elemento

Universal Accounting se aplică pentru păstrarea și prelucrarea datelor baza de date de tip Oracle. Aplicațiile Oracle sunt portabile peste un număr mare de stații de lucru și sisteme de operare, de la calculatoare personale la procesoare paralele. Avantajele Universal Accounting: oferă multe posibilități utilizatorului; se aplică de către diverse sisteme de operare; frecvent utilizat de companiile mari și mijlocii. Dezavantajele Universal Accounting: costuri semnificative de achiziție; update-urile se fac de către specialiștii companiei ce comercializează programul sau alți programatori specializați în domeniul dat. Este nevoie și de instruire pentru a putea utiliza acest program.

Utilizarea sistemului informațional afectează modul în care sunt implementate activitățile de control. Din perspectiva auditorului, controalele sistemelor informaționale sunt eficiente atunci când păstrează integritatea informațiilor și securitatea datelor pe care aceste sisteme le procesează, și includ controale aferente constantelor și controale ale documentelor electronice.

Constantele aplicate pentru procesarea informațiilor financiar – contabile constituie datele permanente despre entitate. Compartimentul „Constante” în cadrul programei automatizate 1C versiunea 8.3 se accesează în modul următor:

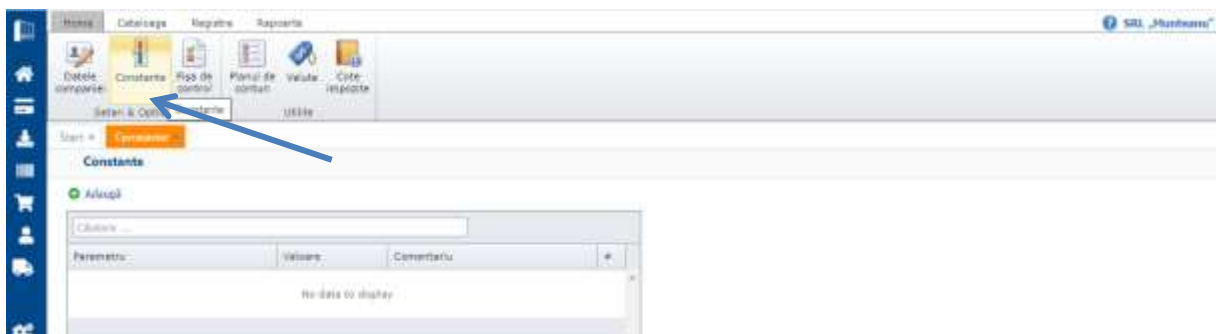

Fig. 3. Extrasul prezentării compartimentului „Constante” al programei automatizate 1C versiunea 8.3

În acest compartiment al programei se precizează datele permanente, precum informația de înregistrare a întreprinderii:

- Denumirea entității, forma juridică a entității;
- Data înregistrării entității și de înregistrare în calitate de plătitor al TVA;
- Adresa juridică a entității;
- Codul fiscal, TVA;
- Administratorul entității, contabilul –șef al entității;
- Conturile bancare ale entității;
- Genul de activitate;
- Cod CNAS;
- Cod CAEM;
- Contacte (telefon, fax, email).

Compartimentul „Constante” în cadrul programei automatizate Elemento se accesează în modul următor:

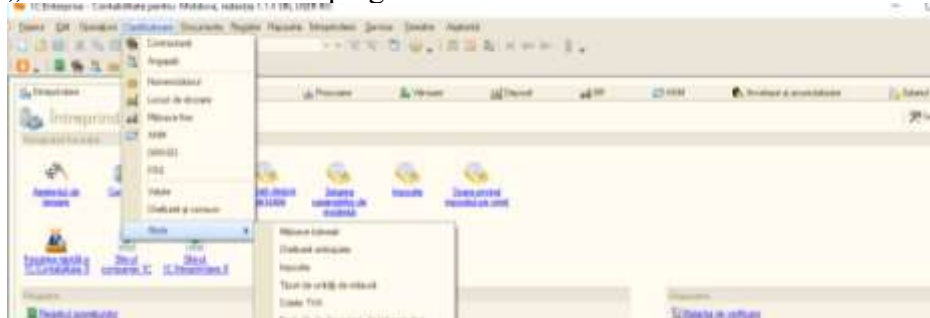

Fig. 4. Extrasul compartimentului „Constante” al programei automatizate „Elemento”

Clasificatoare numite și cataloage aplicate pentru procesarea informațiilor financiar – contabile, precum:

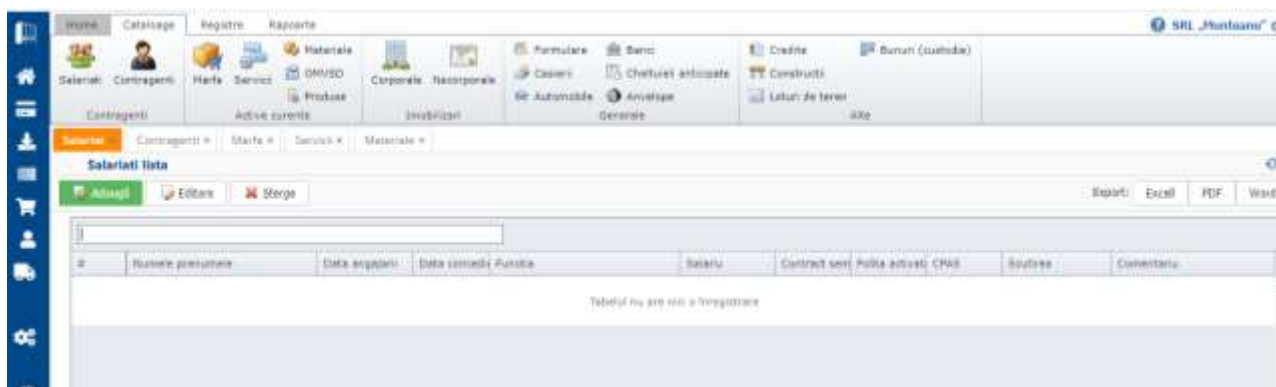
- Salariații entității;
- Lista contractanților/contragenților (furnizorii, clienții etc);
- Stocurile de materiale, OMVSD, produse, mărfuri;
- Catalogul serviciilor;
- Imobilizările corporale și necorporale;
- Lista băncilor;
- Catalogul cheltuielilor anticipate, etc..

Compartimentul „Clasificatoare” în cadrul programei automatizate 1C versiunea 8.3 se accesează astfel:

Fig. 5. Extrasul compartimentului „Clasificatoare” al programei automatizate 1C versiunea 8.3

Compartimentul „Cataloge” în cadrul programei automatizate Elemento:

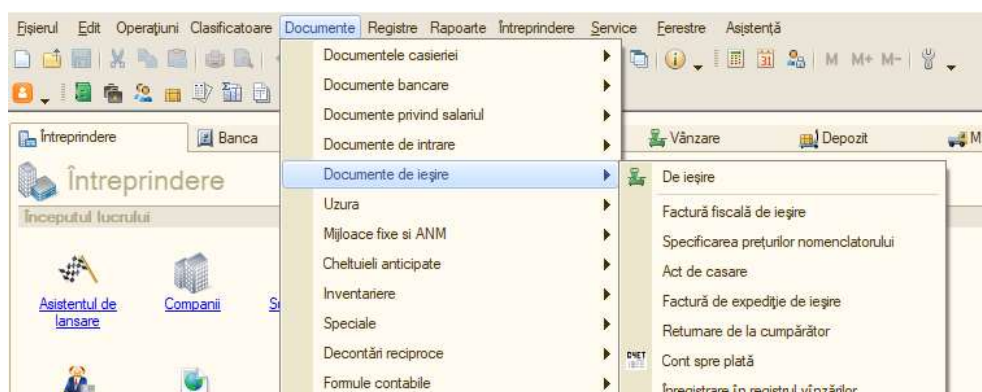
Fig. 6. Extrasul prezentării compartimentului „Cataloge” al programei automatizate „Elemento”

Cunoașterea modului de configurare a cataloagelor ajută auditorului la evaluarea riscurilor generate de deficiente ale tehnologiilor informaționale, cum ar fi de exemplu existența potențialului de apariție a erorilor și a activităților frauduloase, precum și faptul că o eroare individuală în cadrul tehnologiilor informaționale poate afecta întregul ansamblu informațional al entității. La aprecierea riscului inerent se ține cont de politica conducerii entității referitor la asigurarea tehnologiilor informaționale cu hardware și rețele de comunicații, sisteme de operare, software de aplicație.

De asemenea, este important de a fi apreciată și atitudinea entității referitor la monitorizare și gestionare a riscurilor asociate documentelor utilizate în cadrul sistemului informațional contabil: concentrarea funcțiilor (cunoștințelor, programelor, datelor), alterarea aplicațiilor și furtul datelor, accesibilitatea angajaților la resurse informaționale.

Documentele utilizate în cadrul sistemului informațional contabil se clasifică în:

- Documente de casierie și bancare;
- Documente privind salariul;
- Documente de intrare și ieșire.

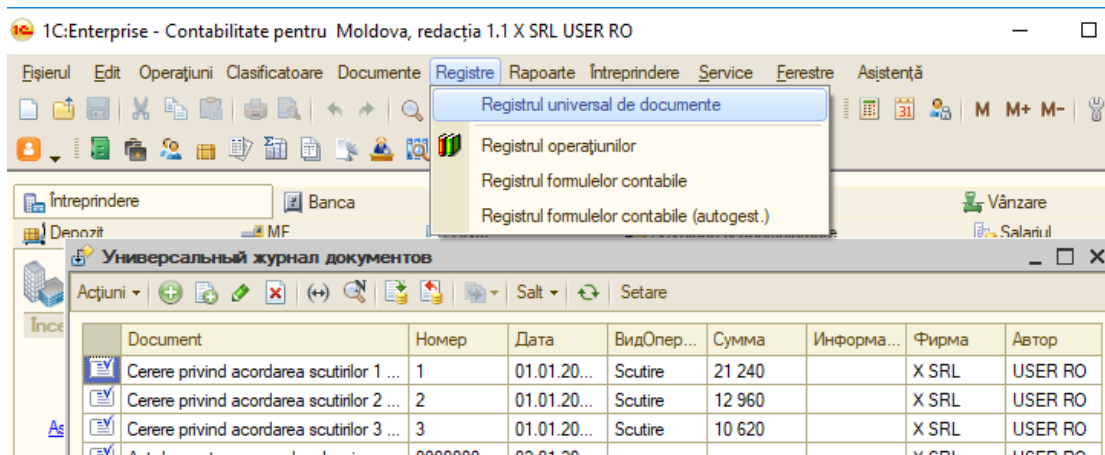
Fig. 7. Tipologia documentelor în cadrul sistemului informațional contabil

Structura registrelor în format electronic: registrul universal de documente; registrul operațiunilor; registrul formulelor contabile.

Registrul universal de documente conține informația aplicată la perfectarea formularelor, precum:

- Cererea de acordare a scutiilor;
- Act de montare a anvelopelor și acumuloarelor;
- Calcularea taxelor locale, etc.

Structura Registrului universal de documente în programa automatizată 1C versiunea 8.3 se prezintă în felul următor:

Fig. 8. Registrului universal al programei automatizate 1C versiunea 8.3

Examinarea structurii registrului universal de documente în programa automatizată oferă sprijin auditorului în procesul de stabilire a riscului de control intern în mediu automatizat, care se referă la posibilitatea că o denaturare a soldului unui cont sau unui grup de tranzacții, să nu fie prevenită sau descoperită și corectată la timp de tehnologiile informaționale. Apariția denaturării în mediu automatizat este rezultatul neglijării aspectelor ce țin de natura procesării, cum ar fi de exemplu: lipsa documentelor de intrare, absența probelor vizibile a tranzacției, lipsa unor ieșiri vizibile de informație, accesul neautorizat la date și software. Riscul legat de control ține, de asemenea și de existența deficiențelor aferente aspectelor procedurale: consecvența execuției procedurilor de control intern, neglijarea procedurilor programate de control intern, o tranzacție are efect în fișiere multiple, vulnerabilitatea mediilor de stocare, pierderea și modificarea informațiilor, întreruperea procesării.

Registrul operațiunilor conține informații privind tranzacțiile înregistrate în contabilitate:

- Data operațiunii;
- Documentul înregistrării operațiunii;
- Entitățile participante la operațiune, etc

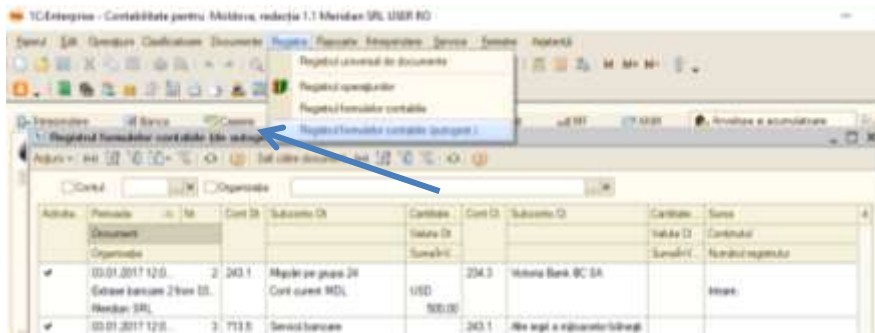
Exemplu de conținut al registrului operațiunilor este expus în figura de mai jos.

Fig. 9. Extrasul din Registrul operațiunilor în cadrul programei automatizate 1C versiunea 8.3

Registrul formulelor contabile are rolul de a prezenta lista tuturor înregistrărilor contabile care au fost întocmite în decursul unei perioade determinate. Exemplul unui astfel de registru este prezentat în continuare:

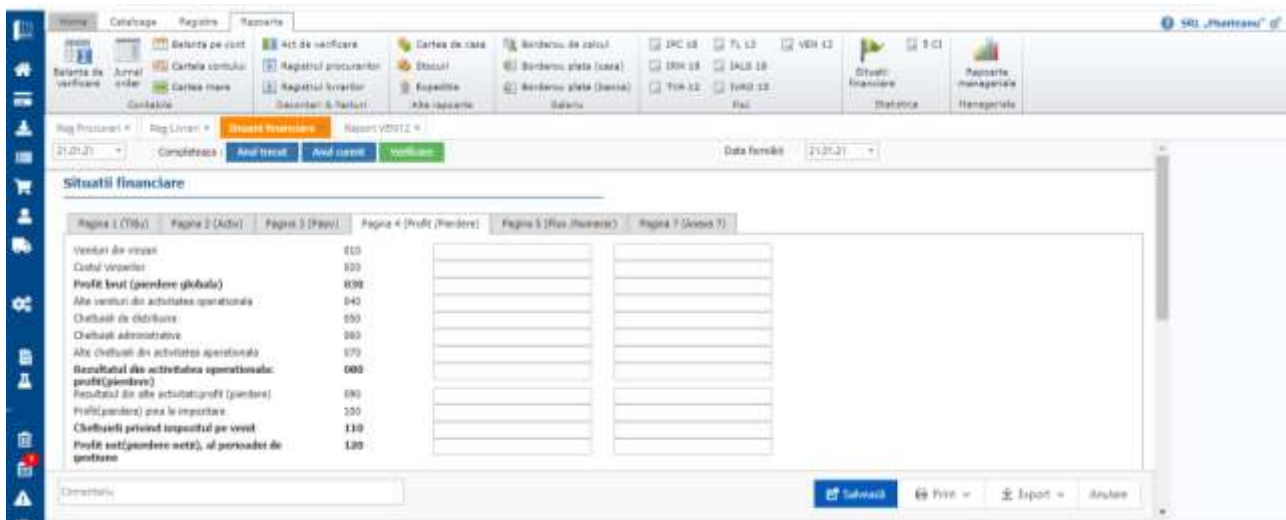

Fig. 10. Registrului formulelor contabile, 1C versiunea 8.3

Structura rapoartelor și situațiilor financiare în format electronic:

- a) Rapoarte standard:
  - Cartea mare;
  - Balanța de verificare;
  - Borderoul de rulaj al soldurilor;
  - Analiza contului;
  - Fișa contului, etc
- b) Situații financiare și statistice, declarații fiscal:
  - Situația de profit și pierdere;
  - Bilanțul;
  - Situația fluxurilor de numerar;
  - Formularul VEN12;

Formularele electronice ale rapoartelor în cauză sunt prezentate în figura de mai jos.

Fig. 11. Situațiile financiare în format electronic ale programei automatizate „Elemento”

Suplimentar, se recomandă să se țină cont și de anumite cerințe și caracteristici specifice ale sistemelor automatizate: protecția fizică adecvată a echipamentelor și programelor informatice; stocarea evidențelor-sursă pe suport electronic în fișiere centralizate; accesul în timp real la datele

fișierelor sistematice și alte evidențe stocate pe suporturi electronice; angajarea de personal calificat cu experiență în domeniul tehnologiilor informaționale.

Concluzii.

Ținând cont de cele expuse mai sus, se recomandă o atenție sporită la următorii factori care țin de riscurile mediului informațional computerizat: programe aplicative complicate la procesarea computerizată a datelor contabile; structură organizațională complexă a sistemului informațional computerizat; lipsa confirmărilor documentare complete, care pot exista doar pentru o scurtă perioadă de timp sau doar într-o formă electronică; forma standardizată de procesare a tranzacțiilor, prelucrarea în mod standardizat a tranzacțiilor similare cu ajutorul instrucțiunilor de procesare identice; lipsa divizării unor funcții; caracteristici specifice tehnologiilor informaționale computerizate; diminuarea implicării umane în prelucrarea tranzacțiilor; inițierea efectuării anumitor tipuri de tranzacții în mod automat; dependența altor tipuri de control de procesarea computerizată. Factorilor nominalizați le sunt inerente următoarele situații de risc.

Referințe bibliografice:

1. Manual de Reglementări Internaționale de Audit, Asigurare și Etică [online]. Disponibil: [http // www.minfin.md](http://www.minfin.md).
2. Ghid privind auditul calității. București: Irecson, 2010. ISBN 978-973-7694- 69-0
3. Information Systems Audit and Control Association // IS Standards, Guide-lines and Procedures for Auditing and Control Professionals, 7th of September, 2006. [online]. Disponibil: [http // www.theiia.org/itaudit](http://www.theiia.org/itaudit).
4. HAN J., KAMBER M. Data Mining – Concepts and Tehniques [online]. Disponibil: [http // www.cs.sfu.ca](http://www.cs.sfu.ca).
5. Programe de contabilitate din R. Moldova [online]. Disponibil: <https://noi.md/md/business>